

WALES **AUDIT** OFFICE
SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol **Cronfa Bensiwn Gwynedd**

Blwyddyn archwilio: 2012-13

Cyhoeddwyd: Mawrth 2013

Cyfeirnod y ddogfen: 198A2013

Statws y ddogfen

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cronfa Bensiwn Gwynedd fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiad o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

I'r graddau a ganiateir yn ôl y gyfraith, nid yw Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) a, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd penodedig yn derbyn unrhyw atebolrwydd am golledion yr aed iddynt gan unrhyw aelod, swyddog neu gyflogai arall yn unigol, nac unrhyw drydydd parti o ganlyniad i ddefnyddio'r ddogfen hon.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Lluniwyd y ddogfen hon gan Anthony Barrett ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

Cynnwys

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Rolau a chyfrifoldebau	4
Y dull archwilio	5
Cyflwyno adroddiadau	7
Ffi archwilio	8
Materion eraill	8

Atodiadau

Elfennau allweddol o'r gwaith archwilio	9
Tîm yr archwiliad ariannol	10

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Rolau a chyfrifoldebau

1. Cyngor Gwynedd (y Cyngor) yw awdurdod gweinyddu Cronfa Bensiwn Gwynedd (y Gronfa Bensiwn). Paratowyd yr Amlinelliad hwn o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol i fodloni gofynion y safonau archwilio ac arferion archwilio priodol. Mae'n rhoi amlinelliad i'r Cyngor o'r gwaith archwilio ariannol sydd ei angen ar gyfer cyfrifon y Gronfa Bensiwn ar gyfer 2012-13.
2. O dan ddarpariaethau Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gyfrifol am benodi archwilwyr allanol (Archwilwyr Penodedig) ar gyfer cyrff llywodraeth leol.
3. Fel Archwilydd Penodedig, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi ystyried ac ardystio cyfrifon y Gronfa Bensiwn. Yn unol â safonau proffesiynol sy'n gymwys yn rhinwedd y Cod Ymarfer Archwilio a bennwyd o dan y ddeddf, mae hyn yn cynnwys rhoi barn ar b'un a yw'r cyfrifon yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol y Gronfa Bensiwn a'i hincwm a'i gwariant ar gyfer y flwyddyn. Mae'r ddeddf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi fodloni fy hun o ran y pethau hyn:
 - bod y cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â rheoliadau o dan adran 39 o'r ddeddf (Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005);
 - bod y cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion yr holl ddarpariaethau statudol eraill sy'n berthnasol iddynt;
 - bod arferion priodol wedi'u dilyn wrth lunio'r cyfrifon.
4. Mae hefyd yn ofynnol i mi ardystio bod yr archwiliad wedi cael ei gwblhau yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.
5. Nid yw'r archwiliad yn golygu nad oes angen i'r Cyngor gyflawni ei gyfrifoldeb o ran y Gronfa Bensiwn i:
 - roi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
 - cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
 - paratoi cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol;
 - sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.
6. Nodir gofynion allweddol yr Archwilydd Cyffredinol a'r Archwilydd Penodedig yn [Atodiad 1](#).

Y dull archwilio

7. Rhoddir gwybodaeth am dîm yr archwiliad ariannol yn [Atodiad 2](#).

Archwiliad o gyfrifon y Gronfa Bensiwn

8. Deallaf y caiff rheolaethau mewnol eu cynllunio, eu gweithredu a'u cynnal gan y Gronfa Bensiwn i fynd i'r afael â risgiau busnes a nodir sy'n bygwth y gallu i gyflawni amcanion corff a archwilir o ran:
- dibynadwyedd ei adroddiadau ariannol;
 - effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd ei weithrediadau;
 - ei gydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau cymwys.
9. Byddaf yn:
- asesu effeithiolrwydd rheolaethau mewnol lefel uchel a rheolaethau mewnol lefel systemau allweddol i atal a chanfod gwallau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu;
 - asesu effeithiolrwydd y gwasanaeth Archwilio Mewnol;
 - datblygu gweithdrefnau cadarn i ymateb i risgiau sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yng nghyfrifon y Gronfa Bensiwn.
10. Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr bod cyfrifon y Gronfa Bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig yn gywir ac yn deg, ond mabwysiadaf gysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad, rwyf yn ceisio nodi camddatganiadau perthnasol yng nghyfrifon y Gronfa Bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig, sef y camddatganiadau hynny a allai gamarwain unigolyn sy'n darllen y cyfrifon.
11. Caiff y lefelau a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu'r Cyngor cyfan (y Pwyllgor Archwilio) cyn cwblhau'r archwiliad.

Risgiau sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yng nghyfrifon y Gronfa Bensiwn

12. Mae [Arddangosyn 1](#) yn rhoi gwybodaeth am y prif risgiau gweithredol ac ariannol a wynebhir gan y Gronfa Bensiwn a allai effeithio ar fy archwiliad. Dyma'r prif risgiau a nodais yn ystod y broses gychwynnol o gynllunio'r archwiliad, yn seiliedig ar wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, a'r camau a gynigiwyd i fynd i'r afael â hwy. Mae'n bosibl y bydd angen i mi newid y cynllun archwilio os bydd unrhyw risgiau newydd yn dod i'r amlwg. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau i'r cynllun archwilio heb eu trafod yn gyntaf â swyddogion a, lle y bo'n berthnasol, y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.

Arddangosyn 1: Crynodeb o'r prif faterion archwilio a'r ymatebion arfaethedig

Materion	Camau gweithredu arfaethedig
Risgiau sy'n ymwneud â'r amgylchedd rheoli	
<p>Mae'n ofynnol i Gynlluniau Pensiwn Llywodraeth Leol gynhyrchu datganiadau cydymffurfio. Mae'r datganiadau hyn yn rhan o drefniadau llywodraethu cyffredinol yr awdurdod.</p> <p>Ceir risg bod yr awdurdod yn methu ag adolygu'r datganiad yn rheolaidd ac, o ganlyniad, nid yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cwmpasu trefniadau llywodraethu'r Gronfa Bensiwn yn briodol.</p>	<p>Byddaf yn adolygu cynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac yn sicrhau bod ei gynnwys yn gyson â'n gwybodaeth a'n dealltwriaeth o drefniadau llywodraethu'r awdurdod, gan gynnwys y trefniadau hynny sy'n cwmpasu'r gronfa pensiwn.</p>
Risgiau sy'n ymwneud â datganiadau ariannol	
<p>Penodir rheolwyr buddsoddi allanol i reoli'r portffolio buddsoddi. Bydd eu systemau a'u cofnodion eu hunain yn creu nodiadau cyfrifon a wneir i gyfrif y Gronfa Bensiwn a'r datganiad o asedau net.</p> <p>Mae rheolwyr cronfeydd allanol yn darparu adroddiadau rheolaeth fewnol ar y buddsoddiadau a ddelir ar ran y Gronfa Bensiwn. Yn nodweddiadol, mae'r rhain yn rhoi sicrwydd i'r Gronfa Bensiwn ar ystod eang o reolaethau e.e. prisio'r portffolio buddsoddi a ddelir. O safbwynt archwiliad allanol, mae'r rheolaethau hyn yn bwysig, yn arbennig o ran buddsoddiadau Lefelau 2 a 3 lle nad yw dyfynbrisiau'r farchnad ar gael; er enghraifft, lle y caiff offeryn ei fasnachu mewn marchnad nad ystyrir yn un weithredol.</p>	<p>Caf gadarnhad uniongyrchol gan reolwyr y gronfa ynghylch balansau buddsoddi diwedd y flwyddyn, a byddaf yn ystyried a yw adroddiadau rheolaeth fewnol y rheolwyr buddsoddi yn nodi risgiau penodol i'r balansau hyn.</p> <p>Byddaf hefyd yn asesu a yw adroddiadau'r rheolwr buddsoddi ar reolaeth fewnol yn darparu sicrwydd ynghylch ystod eang o reolaethau perthnasol gan gynnwys prisio buddsoddiadau a ddelir.</p>
<p>Yn fy archwiliadau blaenorol nodwyd bod angen gwella'r broses i gyfrifo'r newid yng ngwerth y farchnad yn annibynnol er mwyn sicrhau nad yw ffigur cydbwyso yn cuddio gwallau sylfaenol ym malansau a datgeliadau'r cyfrifon.</p>	<p>Byddwn yn asesu'r trefniadau sydd ar waith ar gyfer paratoi cyfrifon 2012-13 ac yn cynnal profion archwilio i wneud gwaith dilynol yn benodol ar y mater hwn.</p>

Materion

Gwnaeth Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2009 rai newidiadau sylweddol i'r Rheoliadau a oedd gynt ar waith. Cyn 1 Ebrill 2010, o dan Reoliadau 1998, gallai awdurdodau gweinyddu fenthyca arian o'r gronfa pensiwn i ddiwallu eu hanghenion ariannu.

Mae llawer o awdurdodau gweinyddu yn cyfuno gwaged arian parod eu cronfeydd pensiwn ag arian yr awdurdod ei hun at ddibenion gwneud buddsoddiad.

Lle mae trefniadau cyfuno ar waith, mae rheidrydd ar awdurdodau gweinyddu i lunio trefniadau cyfuno sy'n unol â rheoliad 3(4) o reoliadau 2009.

Camau gweithredu arfaethedig

Byddaf yn adolygu gweithdrefnau rheoli llif arian parod a buddsoddi y gronfa pensiwn ac yn adolygu cydymffurfiaeth â datganiad egwyddorion y gronfa pensiwn er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion rheoliadau 2009.

Byddaf hefyd yn adolygu arferion a gweithdrefnau rheoli trysorlys y Cyngor er mwyn sicrhau cysondeb y broses o'u rhoi ar waith gyda'r gronfa pensiwn.

Cyflwyno adroddiadau

13. Mae'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol yn ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr penodedig gydymffurfio â safonau archwilio a moesegol perthnasol. Mae Safonau Archwilio Rhyngwladol yn ei gwneud yn ofynnol i adroddiadau ffurfiol gael eu cyflwyno ar gamau amrywiol yn ystod yr archwiliad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.
14. Yn benodol, rhaid i archwilwyr nodi'r canlynol:
 - cydberthnasau a all ddylanwadu ar annibyniaeth yr archwilydd;
 - gwybodaeth am gynllunio'r archwiliad;
 - materion penodol i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (sy'n wahanol i reolwyr) cyn iddynt roi barn ar y datganiadau ariannol.
15. Mae **Atodiad 1** yn tynnu sylw at elfennau allweddol y broses archwilio yn y Gronfa Bensiwn, a chadarnhaf nad oes unrhyw fgythytiadau hysbys i'm hannibyniaeth fel Archwilydd Penodedig nac annibyniaeth staff na chontractwyr sy'n gweithio i mi.
16. Rhydd y ddogfen hon wybodaeth am gynllunio'r archwiliad.
17. Byddaf yn cyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor Archwilio a, lle bo angen, i'r Cabinet/Cyngor mewn modd amserol.
18. Byddaf yn darparu adroddiadau neu allbynnau eraill, fel y cytunwyd arnynt. Nodir y cerrig milltir allweddol yn **Arddangosyn 2**.

Arddangosyn 2: Cerrig Milltir Allweddol

Yr hyn y bwriedir ei gyflawni	Dyddiad cychwyn arfaethedig	Llunio'r adroddiad terfynol
Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol	Mawrth 2013	Mawrth 2013
Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol (ISA 260)	Gorffennaf 2013	Medi 2013
Barn Archwilio ar Ddatganiadau Ariannol 2012-13	Mehefin 2013	Medi 2013

Ffi archwilio

19. Y ffi arfaethedig ar gyfer gwaith archwilio ariannol 2012-13 yw £25,095 (ynghyd â TAW) ac fe'i codir mewn rhandaliadau cyfwerth rhwng mis Tachwedd 2012 a mis Hydref 2013. Mae'r ffi hon yn unol â llythyr ffioedd yr Archwilydd Cyffredinol ac mae'n seiliedig ar y model ffioedd sy'n seiliedig ar sero ar gyfer archwiliadau ariannol. Rydym wedi cael dyfarniad gan Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi yn ddiweddar ynglŷn â newidiadau yn statws TAW yr Archwilydd Cyffredinol a fydd yn weithredol o 1 Ebrill 2013. Rydym wrthi'n trafod union gwmpas y dyfarniad hwn gyda Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi a byddwn yn ysgrifennu atoch ar wahân cyn hir er mwyn esbonio goblygiadau'r dyfarniad hwn.

Materion eraill

Adroddiad blynyddol y Gronfa Bensiwn

20. Yn ogystal â chynnwys cyfrifon y Gronfa Bensiwn yn eu prif Ddatganiad o Gyfrifon, mae'n ofynnol i awdurdodau gweinyddu gyhoeddi adroddiad blynyddol ar y Gronfa Bensiwn ac mae'n rhaid iddo gynnwys cyfrifon y Gronfa Bensiwn.
21. Mae'n ofynnol i mi ddarllen yr adroddiad blynyddol ar y Gronfa Bensiwn ac ystyried a yw'r wybodaeth ynddo yn gyson â chyfrifon y Gronfa Bensiwn.
22. Byddaf hefyd yn cyhoeddi datganiad archwilio yn cadarnhau bod y cyfrifon yn yr adroddiad blynyddol yn gyson â chyfrifon archwiliedig y Gronfa Bensiwn a geir yn Natganiad Cyfrifon yr awdurdod gweinyddu.

Atodiad 1

Elfennau allweddol o'r gwaith archwilio

Elfennau allweddol	Gofynion	Sefyllfa o ran Cronfa Bensiwn Gwynedd
Gweithgareddau ymgysylltu		
Telerau'r gwaith archwilio	Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi'r cyfrifoldeb am benodi archwilydd allanol llywodraeth leol yng Nghymru.	Nodir rolau a chyfrifoldebau archwilydd penodedig uchod. Gellir gweld y Datganiad llawn o Gyfrifoldebau yn: http://www.wao.gov.uk/assets/welshdocuments/Statement_of_responsibilities_of_auditors_2010_Welsh.pdf
Penodi archwilydd ac arweinydd ymgysylltu	Cyfrifoldeb yr Archwilydd Cyffredinol yw penodi archwilydd allanol llywodraeth leol a phennu cyfrifoldeb i arweinydd ymgysylltu am bob ymgysylltiad.	Rhoddir manylion yr Archwilydd Penodedig a'r Arweinydd Ymgysylltu yn Atodiad 2 i'r ddogfen hon.
Gwaith dewisol drwy gytundeb	Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi nodi meini prawf clir ar gyfer cymeradwyo unrhyw waith dewisol y gofynnir amdano gan gyrrff a archwilydd.	Ni ofynnwyd am unrhyw waith dewisol ac nid oes unrhyw waith o'r fath yn yr arfaeth.
Ystyriaethau moesegol		
Annibyniaeth	Mae'n ofynnol i archwilydd penodedig ystyried y canlynol: <ul style="list-style-type: none">• bygythiadau i annibyniaeth yr archwilydd (gan gynnwys ymgysylltiadau);• cydberthnasau teuluol a chydberthnasau personol eraill;• cysylltiad hirdymor â'r corff a archwilydd (gweler polisi Swyddfa Archwilio Cymru o gylchdroi archwilyddau);• materion dadleuol neu anodd.	Gallaf gadarnhau nad oes unrhyw fygythiadau hysbys i'm hannibyniaeth fel Archwilydd Penodedig nac i annibyniaeth staff na chontractwyr sy'n gweithio i mi, ac fy mod wedi cydymffurfio â pholisi cylchdroi Swyddfa Archwilio Cymru.
Perfformiad ymgysylltu	Mae angen i arweinydd ymgysylltu ystyried pa lefel o sicrwydd ansawdd a lefelau adolygu sy'n briodol.	Mae gweithdrefnau adolygu rheoli ansawdd Swyddfa Archwilio Cymru ar waith ar gyfer yr archwilydd, ac mae'r Arweinydd Ymgysylltu wedi pennu lefelau adolygu priodol yn seiliedig ar brofiad y staff sy'n ymgysylltu â'r gwaith archwilio.

Atodiad 2

Tîm yr Archwiliad Ariannol

Yr Archwilydd Penodedig yw Anthony Barrett, a'r tîm archwilio yw:

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Derwyn Owen	Arweinydd Ymgysylltu'r Archwiliad Ariannol	02920 320651 07909 882609	derwyn.owen@wao.gov.uk
Amanda Hughes	Rheolwr yr Archwiliad	07969 919986	amanda.hughes@wao.gov.uk
Alan Hughes	Arweinydd Tîm yr Archwiliad Ariannol	07791 411985	alan.hughes@wao.gov.uk

WALES **AUDIT** OFFICE

SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Ffôn: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Ffacs: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

E-bost: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk